

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Димитър Веселинов Димитров

(Факултет по класически и нови филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски“) за дисертационния труд на доц. д-р Ирена Кръстева на тема *„Изпитанието на преводимостта (съвременни парадигми на превода)“* за присъждане на научна степен „Доктор на науките“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (*Теория и практика на превода*)

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 38-737 от 21.12.2015 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определен за член на научното жури за провеждане на публичната процедура по защита на дисертационен труд на тема *„Изпитанието на преводимостта (съвременни парадигми на превода)“* за присъждане на научна степен „Доктор на науките“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (*Теория и практика на превода*). Автор на дисертационния труд е д-р Ирена Кръстева, доцент в Катедра „Романистика“ на Факултета по класически и нови филологии при Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Представеният от доц. д-р Ирена Кръстева комплект материали на хартиен и електронен носител в съответствие с „Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични

длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (28.11.2015)“ и е съобразен със законовата рамка на съответните нормативни актове (Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за устройството и дейността на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и др.).

Дисертационният труд на доц. Кръстева е представен в обем от 333 страници, в които са включени освен основният текст, библиография, именен и тематичен показалец. Авторът се е позовал върху общо 269 заглавия, от които на кирилица са включени 63 изследвания, на латиница – 169. Към тях са прибавени 37 превода. Приложеният автореферат с обем 57 страници и отразява съдържанието на дисертационния труд. Използванията изворов и теоретико-приложен материал е целесъобразно избран и точно очертава теоретико-методологичните параметри на изследването. Приносните моменти са коректно отразени и показват постигнатото в конструирането на депозирания за рецензиране изследователски труд.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Ирена Кръстева завършва специалност Френска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 1987 г. и се ориентира към преподавателска и научно-проучвателна дейност. Работи като преподавател и старши преподавател в Минно-геоложкия университет (София), Университета по архитектура, строителство и геодезия (София), в Академичния отдел на Европейския университет (Флоренция, Италия). През 2005 г. успешно защитава докторат по семиология в Университета Париж VII

„Дени Дидро“ на тема „Паскал Киняр: фасцинацията на фрагментарното“.

През 2006 г. е избрана за главен асистент в Катедрата по романистика на Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет. През 2010 г. е избрана за доцент по теория на превода с хабилитационния си труд „Pour comprendre la traduction” (Paris: L’Harmattan, 2009).

Колегата Ирена Кръстева има богат преподавателски и изследователски опит и е ценен специалист в областта на трандуктологията и франкофонските проучвания. Води лекционни курсове по теория и практика на превода; културната традиция в превода на съвременни френскоезични текстове; жанр, стил и превод; превод на художествени текстове; превод на технически текстове; френската литература на границата на XXI век и др. Участва активно в национални и международни семинари, конференции и конгреси. Чете академични лекции в утвърдени университетски центрове в Италия, Франция, Румъния и Гърция, членува в научни комитети, организации и общества (Международния колегиум на литературните преводачи (Франция); Центъра за психо-социална подкрепа; Френското психоаналитично дружество *Espace Analytique* и др.), включва се в научни проекти и др. Към момента доц. Ирена Кръстева има издадени 4 монографични труда, 3 учебника, десетки научни статии, предговори и рецензии. Преводаческата ѝ дейност е изключително активна, като ще спомена само, че доц. Кръстева е автор на различни преводи ина повече от 10 книги, с което си е извоювала името на авторитетен професионалист в тази област. През 2011 г. е наградена с Ордена „Свети Силвестър“ (Ватикан) за своя принос в областта на културните трансфери.

3. Актуалност на темата и характеристика на дисертационния труд

Дисертацията на доц. д-р Ирена Кръстева е посветена на изследователския концепт „преводимост“ в теоретично-съпоставителен план и свързаните с него изследователски аспекти: поетологичен, семиотичен, естетически, херменевтичен, етически. Проблемът е актуален в научно и научно-приложно отношение. Той се явява изследователско предизвикателство с ясно очертан практически потенциал за въвеждане на нова визия в процеса на обучение по традуктология в Софийския университет. Анализирани са теоретичните разработки на значими европейски теоретици на превода като Болак, Ладмирал, Мешоник и Тороп. Използвани са постиженията на рецептивната теория и деконструктивизма при разглеждането на съвременната теория и практика на превода. За целите на изследването е разработена нова типология на превода. Идеите на Ирена Кръстева са оригинални и дават нова интерпретация на този въпрос не само от традиционната традуктологична позиция, но и от лингвофилософска и по-точно феноменологично-херменевтична гледна точка. Необходимо е да се подчертае, че проблемът, който дисертантът поставя, е свързан с основните задачи на академичния процес по преводознаване в контекста на българската романистика. Хипотезата за взаимната обусловеност на тъждественото и различното е авторово виждане на доц. Кръстева и служи за оперативна теоретична основа на дисертационния труд.

Разработката се отличава със задълбочено познаване на публикационната дейност в тази област, като доц. Кръстева обективно оценява постигнатото и прави успешен опит за творческо надграждане. В литературния обзор личи позицията на дисертанта към дискутираните теоретични постановки и емпирични факти.

Критичният прочит на труда води до заключението, че кандидатът е успял убедително да представи областта на изследване, работните цели, като е акцентирал на методологическия подход към постигане на поставените задачи и е демонстрирал задълбочено разработване на разглежданата проблематика. Дефинираните в увода цели са ясно и точно определени. Всяка една от частите на труда може да се разглежда като самостоятелно изследване в съответната област, което не противоречи на тяхната взаимосвързаност. Изложението е прегледно и последователно, като съдържа необходимата и достатъчна информация, свързана с конкретиката на изследването.

Депозираният труд е дисертабилен и представлява интерес за българската филологическа и методическа наука, като държа да подчертая, че има конкретен теоретико-приложен заряд, който превръща депозираната разработка във важен ориентир за развитието на този тип изследвания. Проученият проблем е актуален и значим за съвременното състояние не само за обучението по традуктология чрез и от френски, но и за останалата палитра от чужди езици, използвани в българския образователен контекст, тъй като настоящата академична ситуация и свързаният с нея образователен процес имат нови характеристики, налице са нови потребности и нова научна

информация и интерпретация. Приложеният изследователски метод е актуален и изключително ефективен.

Изследването е систематично и очертава богата перспектива за практическо приложение. Представеният труд е с изградена структура. Има логично разпределение на материала по глави, като особено внимание заслужава неговата балансираност и авторовата умелост в представянето. Прави впечатление компетентното използване на съответния категориално-терминологичен апарат и въвеждането в научно обръщение на термина *кръг на превода* за отразяване на преводния процес, както и използването на дискурсивно-прагматични и когнитивни изследователски стратегии.

Публикациите, които отразяват резултати на дисертацията са общо 15 (1 монография и 14 статии и студии на български и френски език). Всички те са самостоятелни публикации на докторантката и са трудове, публикувани в престижни издания.

Бих препоръчал на автора да продължи изследванията си, като разработи учебно помагало по преводознание с конкретно операционализиране на лансираните в дисертационния труд изследователски ориентири с оглед на учебния процес в специалност Френска филология и магистърските програми на Катедрата по романистика към Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в съвременната

*традуктология*и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Софийския университет. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на изискванията на Факултета по класически и нови филологии. Дисертационният труд показва, че доц. д-р Ирена Кръстева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност *теория на превода*, като демонстрира качества и умения за провеждане на научно изследване. Въз основа на направения критичен анализ, давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено в настоящата процедура от дисертационен труд „*Изпитанието на преводимостта (съвременни парадигми на превода)*“, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“* на доц. д-р Ирена Кръстева в област на висше образование². *Хуманитарни науки*, професионално направление 2.1. Филология (*Теория и практика на превода*).

15.02.2016 г.

Рецензент:

проф. д-р Димитър Веселинов

